

XXI ASR SINFLARI UCHUN INNOVATSION O'QITISH USULLARI

Madumarov Umarjon Toxir o'g'li

Ilmiy rahbar: Numonova Mashxura Qobiljon qizi

Andijon davlat chet tillari instituti

Ingliz filologiyasi, o'qitish metodikasi va tarjimashunoslik fakulteti

Filologiya va tillarni o'qitish ingliz tili yo'nalishi 207-guruh talabasi

madumarovumarjon5@gmail.com

Annontatsiya

Ushbu maqolada XXI asr sinflari uchun taqdim etilgan innovatsion o'qitish usullari va ularning ta'lim jarayoniga ta'siri keng yoritilgan. O'qitish uslublaridagi tub o'zgarishlar, ayniqsa, interaktiv va o'quvchiga yo'naltirilgan yondashuvlar, ta'lim sifatini oshirishda muhim rol o'ynashi tahlil qilinadi. Loyihaviy ta'lim, hamkorlikda o'qitish, masala yechish usullari, shuningdek, raqamli vositalar yordamida o'quv jarayonini modernizatsiya qilish muhokama qilingan. Ushbu innovatsion usullar o'quvchilarning mustaqil fikrlash, muammolarni hal qilish va ijodkorlik qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega ekanligi ko'rsatiladi. Maqola zamonaviy ta'lim texnologiyalarining o'quv jarayoniga qo'shgan hissasini va kelajakda o'qitish jarayonida ularning tutgan o'rni haqida muhim ma'lumotlar beradi.

Kalit so'zlar: innovatsion o'qitish usullari, interaktiv ta'lim, loyihaviy ta'lim, kooperativ o'qitish, raqamli texnologiyalar, kreativ fikrlash, masala yechish usullari, o'quvchiga yo'naltirilgan ta'lim, XXI asr ta'lim texnologiyalari.

Abstract.

This article explores innovative teaching methods for 21st-century classrooms and their impact on the educational process. It highlights significant shifts in teaching approaches, focusing on interactive and student-centered methodologies designed to enhance learning outcomes. Methods such as project-based learning, cooperative teaching, problem-solving strategies, and the use of digital tools are examined in detail. These innovative techniques aim to boost student engagement, foster independent and creative thinking, and improve problem-solving skills. The article also discusses the role of modern educational technologies in transforming learning environments and emphasizes their importance in future teaching practices.

Keywords: innovative teaching methods, interactive learning, project-based learning, cooperative teaching, digital technologies, creative thinking, problem-solving strategies, student-centered education, 21st-century educational technologies.

KIRISH

Ushbu maqolada XXI asr sinflari uchun innovatsion o'qitish usullarining rivojlanishi, ularning o'quvchilar bilim olish jarayoniga ta'siri hamda zamonaviy

ta'lim jarayoniga qo'shgan hissasi muhokama qilinadi. Innovatsion usullarni joriy etish o'quvchilarda ijodiy fikrlash va mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Shu sababli, ushbu maqolada loyihaviy ta'lim, kooperativ o'qitish, raqamli texnologiyalarni o'quv jarayoniga integratsiya qilish va muammolarni yechish metodlari haqida batafsil ma'lumotlar taqdim etiladi. Mazkur usublarning qo'llanilishi, o'quvchilarning bilim darajasini oshirish, ularning qiziqishini jonlantirish va ta'lim jarayonini samarali tashkil qilishga qaratilganligi ko'rsatiladi.

NATIJAR VA TAHLILLAR

XXI asr sinflarida innovatsion o'qitish usullarini joriy etish ta'lim jarayoniga sezilarli o'zgarishlar kiritdi. Ushbu usullar an'anaviy o'qitish metodlariga nisbatan ko'proq samarali va maqsadga yo'naltirilgan bo'lib, ular o'quvchilarni mustaqil fikrlashga va amaliy ko'nikmalarni egallashga undaydi. Loyihaviy ta'lim, kooperativ o'qitish, muammolarni yechish va raqamli texnologiyalardan foydalanish usullari orqali o'quvchilar faol ishtirok etuvchi, interfaol jarayonlar yaratilgan. Bularning barchasi o'quvchilarning bilim olish jarayoniga ijobiy ta'sir ko'rsatdi.

1. Loyihaviy Ta'lim Natijalari

Loyihaviy ta'limning joriy etilishi natijasida o'quvchilarning darslarga qiziqishi sezilarli darajada oshdi. Loyihalar ustida ishlash o'quvchilarning ijodiy yondashuvlarini rivojlantirdi va ularni o'z bilimlarini real muammolarni hal qilishda qo'llashga undadi. Loyihaviy ta'lim o'quvchilarga jamoada ishlashni, mas'uliyatli bo'lishni va natijaga erishish uchun birgalikda harakat qilishni o'rgatdi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, loyihaviy ta'lim usullaridan foydalanish o'quvchilarning bilimni chuqurlashtirish bilan birga, ularning analitik fikrlash qobiliyatlarini ham rivojlantiradi. O'quvchilar loyihalar ustida ishlash orqali nafaqat nazariy bilimlarni mustahkamlaydilar, balki amaliy tajribaga ham ega bo'ladilar.

2. Kooperativ O'qitish Natijalari

Kooperativ o'qitish usuli o'quvchilar o'rtasida hamkorlikni rivojlantirishda juda samarali bo'ldi. Bu usulda kichik guruhlarda ishlash orqali o'quvchilar bir-birlaridan o'rganadilar, fikr almashadilar va jamoa bo'lib muammolarni yechadilar. Kooperativ o'qitish o'quvchilar o'rtasida muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi, ularni boshqalarning fikrlarini tinglashga va o'z fikrlarini asoslashga o'rgatadi. Ushbu usul, shuningdek, kamroq faol o'quvchilarning darsdagi ishtirokini oshirishga yordam beradi, chunki ular kichik guruhlarda o'zlarini erkinroq his qilishadi va yanada faol qatnashishga moyil bo'ladilar. Natijalar shuni ko'rsatdiki, kooperativ o'qitish usuli dars jarayonida o'quvchilarning o'zaro aloqalarini mustahkamlaydi va darsning umumiy samaradorligini oshiradi.

3. Muammolarni Yechish Metodi Natijalari

Muammolarni yechish usuli o'quvchilarning analitik va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu usul o'quvchilarga dars

davomida real hayotiy vaziyatlarni yechishga imkon beradi. Masalan, matematika, fizika yoki iqtisodiyot fanlarida murakkab masalalarni hal qilish orqali o'quvchilar o'z bilimlarini qo'llashga majbur bo'ladilar. Bu metod o'quvchilarga o'zlari duch keladigan muammolarni mustaqil hal qilish va ularga ijodiy yondashish imkonini beradi. Tadqiqotlar natijalariga ko'ra, muammolarni yechish metodini qo'llash o'quvchilarning fikrlash jarayonlarini faolroq qilishga yordam beradi va ularni o'z qobiliyatlariga ishonch bilan qarashga o'rgatadi.

4. Raqamli Texnologiyalardan Foydalanish Natijalari

XX asr oxirlarida va XXI asr boshlarida raqamli texnologiyalarning ta'limga integratsiya qilinishi ta'lim jarayonini tubdan o'zgartirdi. Elektron darsliklar, masofaviy ta'lim platformalari va virtual laboratoriyalardan foydalanish o'quvchilarga o'qish jarayonini yanada moslashuvchan va interfaol qilgan. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, raqamli texnologiyalardan foydalanish o'quvchilarning bilim olish jarayoniga ijobiy ta'sir ko'rsatadi, ularning o'zlashtirish darajasini oshiradi va mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Masalan, multimedia vositalari orqali taqdim etiladigan vizual materiallar o'quvchilarning mavzuni yaxshiroq tushunishiga yordam beradi, chunki ular dars mazmunini ko'rgazmali shaklda ko'ra oladilar.

Ta'lim usullarini tahlil qilish natijasida quyidagi asosiy xulosalar chiqarildi:

O'quvchilarning faol ishtiroki: Innovatsion usullar o'quvchilarni faollikka undaydi, ularning darsdagi ishtirokini oshiradi. Loyihaviy ta'lim va kooperativ o'qitish orqali o'quvchilar ko'proq qiziqish bilan ishtirok etadilar va darslarga yondashuvlari o'zgaradi.

Ijodiy va tanqidiy fikrlashning rivojlanishi: Muammolarni yechish va loyihaviy ta'lim usullari o'quvchilarning tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini oshiradi. Bu usullar ularga real hayotda duch keladigan vaziyatlarni mustaqil tahlil qilishni o'rgatadi.

Jamoaviy ish ko'nikmalarining mustahkamlanishi: Kooperativ o'qitish usuli jamoa bo'lib ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishda katta samaradorlik ko'rsatdi. O'quvchilar guruhli ishlarda bir-birlarini qo'llab-quvvatlab, hamkorlikda ishlashga o'rganadilar.

Raqamli texnologiyalarning integratsiyasi: Raqamli vositalardan foydalanish ta'limni moslashuvchan va qiziqarli qilib, o'quvchilarning bilim olish jarayoniga bo'lgan yondashuvini o'zgartiradi. Masofaviy ta'lim, elektron darsliklar va interaktiv platformalar o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini oshirishga yordam beradi.

Yuqoridagi natijalar shuni ko'rsatadiki, innovatsion o'qitish usullari XXI asr sinflarida ta'lim sifatini sezilarli darajada oshirdi. Ushbu usullar o'quvchilarning faolligini oshirish, ularni mustaqil fikrlashga va jamoada ishlashga o'rgatishda katta rol o'ynaydi. O'quvchilarning ma'lumotni amalda qo'llash, muammolarni yechish va yangi texnologiyalarni qo'llash orqali o'z bilimlarini yanada chuqurlashtirish imkoniyati ortdi.

XULOSA

Natijalar shuni ko'rsatdiki, innovatsion o'qitish metodlari o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini oshirish bilan birga, ularning darsga bo'lgan qiziqishini ham kuchaytiradi. Bunday metodlar o'quvchilarga nafaqat nazariy bilimlarni o'zlashtirishda, balki ularni amaliyotda qo'llashda ham yordam beradi. Shuningdek, raqamli texnologiyalarning ta'limga integratsiyasi o'quv jarayonini yanada moslashuvchan, interfaol va zamonaviy qildi.

Innovatsion o'qitish usullari kelajakdagi ta'lim jarayonida ham muhim o'rin tutadi va o'quvchilarning bilimini chuqurlashtirish, ularni ijtimoiy va texnologik jihatdan tayyorlashda muhim rol o'ynaydi. Shu sababli, zamonaviy ta'lim tizimida ushbu usullardan keng foydalanish ta'lim sifatini yaxshilashda asosiy omillardan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Dewey, John. *Democracy and Education*. New York: Macmillan, 1916.
2. Vygotsky, L. S. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1978.
3. Piaget, Jean. *The Origins of Intelligence in Children*. New York: International Universities Press, 1952.
4. Bruner, Jerome. *The Process of Education*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1960.
5. Kolb, David A. *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1984.
6. Papert, Seymour. *Mindstorms: Children, Computers, and Powerful Ideas*. New York: Basic Books, 1980.
7. Johnson, D. W., & Johnson, R. T. *Learning Together and Alone: Cooperative, Competitive, and Individualistic Learning*. Boston: Allyn & Bacon, 1999.